СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 287. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 10-го ГРУДНЯ 1948. No. 287. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 10, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НОВИЙ КОД ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ПЕРЕД ШПИГАМИ

Вашинґтон, 8 грудня. — Упродовж останніх 10 років департамент стейту забезпечився новими способами проти можливого відкриття американського шифрованого письма, при допомозі якого уряд порозумівається зі своїми амбасадорами й іншими дипломатами закордоном. Це виявив діючий секретар стейту Роберт А. Ловет на пресовій конференції. Водночас Ловет заявив, що документи, які щойно віднайшли а які були вкрадені з департаменту стейту перед 10 роками, могли бути помічними для шпигів при відкритті ключа, як читати шифровані депеші.

На переслуханні перед палатою комісією неамериканських діянь зізнавав новий свідок, а саме Айзак Дон Левін, редактор журналу Плейн Ток, що Витакер Чемберс виявив перед ним, що він затримав викрадені американські документи на те, щоб вони не дісталися в руки совєтських шпигів і на те, щоб він міг торгуватися з представниками шпигів на випадок, коли б його або його родину схопили совєтські аґенти. Комісія переслухала на тайнім засіданні ще двох свідків, які колись були зайняті в департаменті стейту. Комісія твердить, що вони мали тільки помогти їй при слідстві, а самі не є заподозрені в нічому. Вони мали посвідчити, що теперішні копії викрадених документів не дісталися в руки совєтських шпигів, зате попали туди інші копії.

З нагоди свідоцтва про ролю Чемберса в передержанні документів на мікрофільмі висловив конґресмен Ніксон, діючий голова комісії неамериканських діянь, погляд, що колиб прийшло до присуду проти Чемберса за кривоприсягу, тоді будуть ослаблені докази в процесі проти 12 комуністичних провідників, коли він почнеться в січні 1949 р. в Ню Йорку.

ДАЛЬШІ ПЕРЕСЛУХАННЯ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — На підставі виявів Витакера Чемберса про шпигунські діяння Алджера Ґіса в департаменті стейту в рр. 1937-38 велика федеральна судейська лава, яка переводить допити в цій справі, переслухала Алджерового брата Доналда, який в тому часі був теж урядовцем в департаменті стейту. Другим свідком був Дейвид Карпентер, співредактор комуністичного щоденника Дейлі Воркер у Ню Йорку. Переслухано теж якусь жінку, котрої імя прилюдно незнане і ще раз Витакера Чемберса та Алджера Ґіса. Змісту свідоцтва не оприлюднено.

ДОКОВІ РОБІТНИКИ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК НА ЗНАК ПРОТЕСТУ ПРОТИ СЛІДСТВА.

Ню Йорк. — Коли окружний прокуратор покликав деяких докових робітників на переслухання, щоб дійти до розвязки питання, хто замордував одного ракетіра перед кількома роками, двадцять робітників, зайнятих на доках над рікою Гудсоном, покинули працю на знак протесту. Робітники загрозили, що вони завжди покинуть роботу, коли тільки прокуратор схоче вести дальше слідство. Головно ворожо поставилися члени відділу 824 юнії докових робітників. Слідство ведеться на домагання посадника міста Вилйема О'Двайера на підставі розкрить нюйорських щоденників про розпаношення злочину на доках.

НАЧЕРК НОВОГО ЗАКОНУ СПРАВІ ДІ ПІ.

Вашинґтон. — Конґресмен Френсис Е. Волтер, демократ з Пенсилвенії, викінчив уже начерк нового закона для допущення нових імігрантів зі скитальщини в Европі до Злучених Держав. Законопроєкт буде зголошений при відкритті нового конґресу, з січня 1949 р. Волтер виявив перед кореспондентами, що а) новий законопроєкт дає гарантію проти різниць релігійних, расових і національних; б) подвоює число нових імігрантів і с) призначує 4 роки часу на їх перевіз з Европи до Злучених Держав, замісць теперішніх два роки для 205,000 імігрантів. У новім законопроєкті буде теж встановлена поправка, що діпістами буде вважатися таких людей, які втікли до Німеччини, Австрії й Італії в часі від 1 вересня 1939 р. до 22 грудня 1945. Щоб забезпечитися перед закидами несправедливости, Волтер каже, що віза будуть видавані в певнім відсотку відповідно до числа різних груп скитальців, які тепер перебувають в Европі. Буде теж знесена постанова, що першенство признається фармерським робітникам.

ХОЧУТЬ ПІДНЕСТИ ПЛАТНЮ ПРЕЗИДЕНТА.

Вашинґтон. — Комісія Організації екзекутивного уряду під проводом колишнього президента Герберта Гувера виготовила предявлення для конґресу, щоб змінити теперішній вимір платні для президента Злучених Держав. Тому, що сама платня президента підлягає оподаткованні, комісія не дуже прихильна високій підвищці, платні, яка тепер досягає 75,000 долярів річно. Зате ліпше буде підвищити додаток на покриття видатків, які є вільні від податку, а який виносить тепер $30,000.

КВИЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ПІДВИШКИ НА 33%.

Шікаґо. — Майкел Квил, вибраний поновно предсідником юніїтранспортових робітників, заповів свою програму на 1949 рік. Він хоче довести до підвишки платні робітників на нюйорських перевозових засобах до 2 долярів від години і до обмеження часу праці до 40 годин тижнево. Це значило б, що підвишка винесе 33% теперішньої платні. платні. Тому, що Ню Йорк має 40,000 транспортових робітників на собвеях і надземних залізницях як теж і на автобусах, підвишка вимагала б видатку $80,000,000 річно. Теперішній час праці виносить 48 годин тижнево.

Мікрофільма виявляє змагання до порозуміння з націстами

Ню Йорк, 8 грудня. — Френк Големан і Тед Луіс, вашинґтонські кореспонденти щоденника Дейлі Нюз, звідомляють, що викрадені з департаменту стейту документи, які найдено на мікрофільмі на фармі Витакера Чемберса, виявляють американське дипломатичне листування в справі тайних торговельних договорів з націстівською Німеччиною в рр. 1937-38. Документи були переписані для вжитку Москви. Вони виказують теж, що департамент стейту переводив тайні розмови перед другою світовою війною з британським премієром Невилем Чемберлейном про його угодову політику. Деякі члени комісії неамериканських діянь виявляють погляд, що ті інформації, викрадені з департаменту стейту, помогли до складення договору ненападу між Гітлером і Сталіном в серпні 1939 р. Підозріння Москви щодо мотивів Західних держав грали важливу ролю при зміні совєтського настрою до націстів. Коли б крадіж документів була відкрита в тому часі, комуністичні агенти в Злучених Державах були б мали доказ, що адміністрація Рузвелта вела політику на два боки. З одного боку йшли переговори для загоди націстів по лінії Чемберлейна з другого боку ішли змагання спонукати Совєти йти з Західними державами проти Гітлера. Зміст документів відомий уже комісії неамериканських діянь. Панує загальне переконання, що вісті, подані в викрадених документах, дісталися до відома Москви, а через неї до відома інших держав. Є теж переконання, що внаслідок відкриття американського кодового письма шпигами чужинні держави переловлювали телеграфічні вісті, висилані до американських дипломатів і ці держави приноровлювалися у своїх потягненнях до тих інформацій. На мікрофільмі находяться теж мапи з поданням точних військових інформацій про стратегію. Досі не відомо, хто подав ці мапи. Крім мікрофільми Чемберс виявив копії 65 інших документів.

166 ОРГАНІЗАЦІЙ ДОМАГАЮТЬСЯ АКЦІЇ ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА.

Париж, 9. грудня. — 166 найрізноманітніших світських і церковних організацій з цілого світу, що репрезентують понад 250 мльйонів людей, звернулися вчора до предсідника д-ра Герберта Еватта, прихаючи, щоби Генеральна Асамблея поробила відповідні заходи для ухвалення конвенції проти народовбивства ще на цій сесії в Парижі.

ПРЕЗИДЕНТ КУБИ В ВАШИНҐТОНІ.

Вашингтон. — Президент Труман привітав нового президента острова Куби, д-ра Карльоса Пріо Сокарраса, який прибув до столиці на державну візиту.

ДАНСЬКА АРМІЯ ЗАЛИШИТЬСЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Копенгаґа, Данія, 8 грудня. — З поінформованих джерел заявляють, що на підставі нового британського компромісу, біля 2,000 данських вояків залишаться на території Німеччини.

Н. Й. Таймс про силу і боротьбу У. П. А.

ІНФОРМАЦІЇ З ПРЕСОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ДАРІЇ РЕБЕТ, ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ПРЕДСТАВНИЦІ НА СВІТОВИЙ ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС

Ню Йорк, 9 грудня. „Ню Йорк Таймс" в сьогоднішньому виданні передав такі інформації про УПА та українську визвольну боротьбу, що їх подала европейська представниця на Світовий Конґрес Українського Жіноцтва, п-ні Дарія Ребет: „Сепаратистична Повстанча Армія України є сильна, незважаючи на її потребу допомоги від західних потуг проти Росії — заявила тут вчора п-ні Дарія Ребет, робітниця українського підпілля. Під час інтерв'ю, влаштованому Організацією Оборони Чотирьох Свобід України, Інк., п-ні Ребет заявила, що вона була одною з шістьох післанців українського підпілля, які вийшли з України в 1944 році в даремному намаганні шукати допомоги в західних великодержавах. Націоналістичний рух на своїй батьківщині вона описала як сильний, повний молодечих членів та спорадично успішний в саботуванні та деморалізації совєтських властей. П-ні Ребет, що приїхала до Злучених Держав з Німеччини 11-го листопада, щоби взяти участь в недавньому Світовому Конґресі Українського Жіноцтва у Филаделфії, твердила, що вона має інформації про націоналістичний рух в Україні майже до останнього дня. Вона казала, що контакт вдержується при допомозі таємних підпольних місій з України та в Україну. Протягом останніх двох років в американську зону Німеччини перейшло 300 втікачів з України.

„Після шістьох місяців відвідин в Злучених Державах, п-ні Ребет задумує вернутися до свого чоловіка, Льва Ребета, їх 6-літнього сина Андрія та адоптованої 17-літної дочки Анастазії в таборі для переміщених осіб в Райтерсайк біля Нюрнберґу. Сказано, що п. Ребет, журналіст і адвокат, та його жінка, були активні в проголошенні української незалежности в 1941 році, як червона армія відступала а націстська армія заливала Україну.

„П-ні Ребет, під час своїх перших відвідин в цій країні, виявила бажання по можності якнайбільше побачити Америку та неформальним шляхом сказати американцям по можності якнайбільше про боротьбу українських націоналістів за волю.

„Сказано, що сама американська Організація Чотирьох Свобід України посилає підпольним зв'язками в малій кількості харчів, одяг і медикаменти для вояків Української Повстанчої Армії, яка бореться сьогодні в тій частині Росії над Чорним морем, яку часто називається шпіхлірем ССР. П-ні Ребет заявила, якщо західні демократичні потуги не допоможуть українським націоналістам в їх боротьбі проти совєтської влади в Україні, наостанці ввесь нарід буде знищений. П-ні Ребет заявила, що ті українці які сьогодні грають таку визначну ролю в совєтській делеґації до Об'єднаних Націй як, наприклад, заступник міністра закордонних справ Росії, Андрей Вишинський і Яків А. Малік, що заступив Андрея Ґромика на місці російського представника в Раді Безпеки не є правдивими українцями".

Ці інформації „Н. Й. Таймс" подав під великим наголовком на 4-тій сторінці.

Щирий відгук громадянства на кампанію З.У.А.Д.Комітету

Филаделфія, 9 грудня. З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють про незвичайно щирий відгук американсько-українського загалу на тількищо проголошену тримісячну кампанію Комітету за збіркою 300,000 долярів і 15,000 іміграційних завірень на допомогово-рятункову акцію для українських скитальників. Вже в два дні після проголошення кампанії наспіли такі жертви від українських громад: з Елизабет — $500; з Шикаґо — $206; з Милвил — $140 а дрібними жертвами вчора і сьогодні прийшло около $2,000. Рівночасно з цим вчора наспіло 65 вільних завірень на працю і мешкання від американських фармерів зі стейту Пенсилвенія, 25 завірень надіслав Теодор Сорока з Честер і 14 завірень (в цьому 10 вільних) надіслав проф. Олександер Грановський з Міннеаполіс. У надсилці завірень досі перед веде стейт Пенсилвенія (546 завірень), а дальше йдуть стейти в такому порядку: Ню Йорк (520), Меріленд (317), Ню Джерзі (224), Іллиной (148), Огайо (89), Мишиґен (86), Міннесота (51), Конектикут (44), Масачусетс (37), Вірджінія (28), Калифорнія (18), Роуд Айленд (17) і т.д. По сьогоднішній день вислано до Европи 2690 апробованих вже американськими властями завірень.

ПРОФ. СИМПСОН ВІДВІДАВ У.Н.СОЮЗ І „СВОБОДУ"

В середу після полудня відомий знавець східно-европейських справ, автор багатьох праць на ці теми, м.і. історично-географічного атласу України, професор історії на Саскачеванському університеті, Дж. В. Симпсон, відвідав головний уряд Українського Народного Союзу та редакцію „Свободи". Проф. Симпсон, що приїхав до приміщень УНСоюзу і „Свободи" в товаристві професора Колумбійського університету, Кларенса А. Меннінґа, виявив однакове велике знання та зорієнтованість в українських проблемах, як і зацікавлення ними. З окремим признанням він висловлювався про канадійських українців, багато з яких він знає особисто та з якими йому нераз доводилося зустрічатися. Проф. Симпсон глибоко переконаний і вірить в перемогу української правди та в краще майбутнє українського народу.

КОМІТЕТ О.Д. ВИЗНАВ КОРЕЙСЬКУ РЕСПУБЛІКУ

Париж, 9 грудня (АП). — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї О.Д. прийняв вчора резолюцію, на підставі якої визнається Корейську республіку, встановлену в американській зоні після виборів, що відбулися під наглядом окремої комісії О.Д. Резолюцію прийнято більшістю 41 голосів проти 6 совєтських. Совєтський Союз зі свого боку вносив резолюцію, якою домагався негайного розв'язання корейської комісії, обвинучуючи рівночасно Америку, що вона творить в південній Кореї „випадову базу для свого імперіялізму". Совєтську резолюцію відкинено більшістю 42 голосів і в її користь голосували тільки Совєти та їх 5 сателітів. Прийнята американсько-австралійсько-китайська резолюція, що визнає Корейську республіку, домагається рівночасно, щоби окупаційні війська евакували Корею „скоро, як тільки можливо".

АМЕРИКА РОЗГЛЯДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ЕКСПОРТУ ДО ЮГОСЛАВІЇ.

Білгород, Югославія, 9 грудня. — З поінформованих кол заявляють, що американські власті тепер дбайливо розглядають можливість видачі Югославії дозволу на експорт американських дібр не-стратегічного характеру, щоб допомогти тій країні вийти з економічних трудноців, в які вона попала в наслідок політичних суперечок зі совєтським бльоком. Стверджується, що Америка не думає тут про будьякий окремий торговельний договір, ані теж признання Югославії окремих кредитів, вона тільки з більшою уважливістю розглядає знову югославські прохання про дозвіл експорту, що їх раніше запечувано, або взагалі не брано до уваги.

СОВЄТСЬКО-ЧЕСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В МОСКВІ.

Москва, 9 грудня. — Премієр Сталін прийняв вчора на авдієнції чехословацького премієра Запотоцького, що очолює чехословацьку делеґацію, що приїхала з чолобитнею до Кремля. У висліді цих відвідин мав би бути підписаний окремий чехословацько-совєтський договір дружби та взаємної допомоги.

ДЛЯ ОБОРОНИ НОРВЕҐІЇ.

Ослъо, Норвеґія, 9 грудня.— Оборонний Комітет норвежського парляменту рішив вчора признати ще окремо 2,408,-000 долярів на оборонні цілі країни. Під час нарад підношувано наглячість скріплення оборонних споруд та дальшої розбудови оборонних сил країни з огляду на напружене міжнародне положення.

СОВЄТИ ТВОРИТИМУТЬ СВІЙ ВЛАСНИЙ „ВЕЛИКИЙ БЕРЛІН".

Берлін, 9 грудня. — Совєтське військове управління в Берліні розглядає тепер справу прилучення до адміністрації міста цілого ряду дальших передміських околиць, бажаючи в той спосіб надати більшого „авторітету" створеному недавно „східному управлінню" та створити „великий Берлін" в своїй власній зоні. Загально стверджується великий упадок совєтського і комуністичного престіжу взагалі та не тільки в Берліні, але і в цілій Німеччині, в наслідок великої перемоги проти-комуністичних партій у виборах в Берліні попередньої неділі.

СПРАВУ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ ВІДЛОЖЕНО ДО КВІТНЯ.

Париж, 9 грудня. — Генеральна Асамблея О.Д. рішила вчора відложити дальший розгляд справи колишніх італійських колоній в Африці до 1-го квітня, коли то Генеральна Асамблея знову збереться в Ню Йорку. Асамблея відкинула пропозицію, щоби цю справу передати спеціяльно створеному для неї комітетові, залишаючи її дальше на порядку Політичного комітету. З Риму повідомляють, що відрочення цеї справи викликало загальне вдовілля в Італії, бо там вважається, чим довше будеться відтягати її тим більші вигляди у зв'язку з цими колоніями має Італія.

БРИТАНІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ З АВСТРІЄЮ.

Лондон, 9 грудня. — Речник британського міністерства закордонних справ вчора заявив, що британський уряд долучився до американського та французького, відповідаючи прихильно на австрійське прохання в справі нової конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, що мали б продовжувати розмови на тему мирового договору з Австрією. На прохання австрійського уряду не відгукнувся ще тільки Совєтський Союз і від його відповіді тепер ще залежить, чи розмови взагалі відбудуться.

ГРЕКИ ПОТВЕРДЖУЮТЬ НЕОБХІДНІСТЬ БІЛЬШОЇ АРМІЇ.

Атени, 9 грудня. — Американський амбасадор в Греції, Ґінрі Ф. Ґренді, виїхав вчора літаком до Вашинґтону, везучи зі собою дальші побажання грецького уряду щодо американської допомоги для грецької армії в боротьбі проти большевизму. Грецький уряд, відповідаючи на останню американську критику, мав би вказувати на необхідність більшої армії. Амбасадор Ґреді зупиниться по дорозі в Парижі та відбуде ще нараду з грецьким міністром закордонних справ Цальдарісом.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕКЛЯРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

По 19 століттях творення та ширення в світі християнської цивілізації, в основу якої положено моральні та етичні засади Проповіді на Горі, прийшлося укладати та проголошувати міжнародний закон про охорону життя людини та її гідности й свободи. Це вказує, яким варварським стало двадцяте століття „поступу". Правда, нині не ввесь світ у неволі й не всі режіми стали варварськими. З недавнього фашистського й націстського дикунства вже майже сліду не стало. Але залишилось найгірше дикунство, з яким покищо свободолюбний світ ради собі дати не може. Є ним большевицький режім, що з Кремля накладає кайдани на всяку людську свободу в країнах, що опинились у сфері його впливів. На ділі це є та варварська влада, яка довела до цього, що Організація Обєднаних Держав вважала конечним зібрати і проголосити основні права людини, себто такі, які взагалі ніяка влада людині відібрати не може, та які, тим самим, повинні би бути шановані у всіх країнах земного ґльобу. Так треба розуміти в загальному Деклярацію Прав Людини, прийняту Соціяльним Комітетом Асамблеї Обєднаних Держав, а тепер предложену Асамблеї до остаточної апробати.

Ця Деклярація являється наймодернішим сформулуванням прав людини. Її треба теж і так розуміти, що навіть країни, що вже мають у своїх конституціях забезпечення людських прав, мають тепер нагоду й обовязок вляти в ці конституції нового духа новими постановами чи ширшою інтерпретацією старих постанов. Деклярація Прав Людини, виготовлена Соціяльним Комітетом Асамблеї О.Д., є така проста й ясна, що багатьом країнам не лишається нічого іншого, а тільки вложити поодинокі статті цеї Декляраціï в цілості у свої конституції. У вступі Декляраціï сказано виразно, що спричинило її появу. Отже спричинили „варварські акти, що потрясли сумлінням людства". Що ці варварські акти існують далі в країнах, що є під владою Москви, було добре відоме тим, що укладали Декляpацію Прав Людини, як теж знає про це ціла Організація Обєднаних Держав. Деклярацію уложено ще й в цьому розумінні, що будуємо новий світ зі свободою слова та релігії, як і зі свободою від страху і нужди.

До благородних і гуманних статтей Декляраціï Прав Людини нема що додавати. Залишається тільки сумнів щодо її практичного приміненя в країнах, де існує новітнє варварство, політичне й економічне, куди страшніше від варварства в старинних часах. Дехто вдоволяється тим, що права людини вкінці ввійшли в міжнароднє законодавство та що вони виразно звернені проти тоталітарних режімів. Це добре, але чи це багато поможе сотням мільйонів людей, що далі стогнуть у тоталітарнім ярмі й гинуть мільйонами на каторжних роботах на Сибірі чи деінде? Нам здається, що з хвилиною, як ця Деклярація Прав Людини перейде в Асамблеї Обєднаних Держав, повинні бути пороблені негайно заходи, щоби благородні слова Декляраціï були всюди здійснювані, щоб це не коштувало. Щойно тоді, як так станеться, скажемо, що поступ і людяність беруть у світі справжню перевагу над варварством.

Союзовці дадуть приклад

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет проголосив тримісячну кампанію збірки фондів та імігрантських завірень на мешкання і працю для допомоги і рятунку ще майже 150-тисячної маси українських скитальників в Европі. В проголошеному з цеї нагоди зверненні ЗУАДКомітету до американських українців, в якому стверджується насамперед теперішню рішальну фазу веденої цим Комітетом рятунково-допомогової акції, м. і. говориться, що каса і магазини Комітету вже майже порожні, тоді як допомогові потреби з кожним днем збільшуються. На найблищий час ЗУАДКомітет, щоби могти виконати свої завдання, мусить придбати щонайменше 300,000 долярів та бодай 15,000 завірень про працю і мешкання для нових імігрантів. Звернення ЗУАДКомітету до американських українців в справі збірки фондів і завірень, кінчається закликом і твердженням: „Хай ніхто не дожидає аж до нього прийдуть, але хай сам подбає за якнайшвидше виконання цего свого обов'язку. Від висліду цеї нашої кампанії залежить дослівно життя, або повільна смерть півтора сотні тисяч наших братів і сестер. Або ми врятуємо їх і гідно та славно завершимо це благородне діло, або стягнемо на себе зневагу історії за його занедбання".

Немає сумніву, що цей заклик знайде найширший відгомін та найщирішу піддержку насамперед серед членства Українського Народного Союзу. Це завжди вже так було, що союзовці були перші в громадській роботі та перші в жертвенности на народні цілі. В цьому й сила та велич Українського Народного Союзу. Великий бо наш Батько-Союз кількістю своїх членів, багатий він своїм майном, але він найбільший і найбагатший ідейністю, свідомістю, патріотизмом, трудолюбивістю і жертвенністю своїх членів. Теперішня кампанія ЗУАДКомітету повинна дати на це чергове потвердження. Сміло можна твердити, що весь тягар нашого американсько - українського громадського життя в усіх його проявах двигають насамперед члени Батька-Союзу. Ми вже досі чули твердження, що около 85% всіх жертв на народні цілі походять від жертвенного загалу союзового членства. Треба сподіватись, що теж в теперішній кампанії ЗУАДКомітету союзовці виправдають та ще більше закріплюють за собою цю славу. Цим разом, як і завжди, вони дадуть приклад усім іншим та перщі відгукнуться на заклик ЗУАДКомітету. Відгукнуться негайно та щирим серцем і щедрою рукою.

Улас Самчук.

Її величність: єдність

Про єдність було сказано багато... Особливо про нашу українську єдність. Марнуємо слова при кожній нагоді від прадавніх часів, коли то наші легендарні посли до легендарних варягів вже мали казати: „Земля наша велика й обильна та нема в ній порядку".

Вірити тим послам, чи не вірити, але історія наша багатюща на блискучі приклади нашого безладдя. І коли Московщина почала збірати „руські землі", то найкраще це збіралося тоді, коли збірачами були Іван Грізний, Петро Великий і Сталін... „непомильний". Дуже своєрідні постаті, але історики, що шукають виправдання повстання „государства російського" і цих винахідників опричнини, стрілеччини та енкаведеччини залюбки зараховують до лику російських святих.

Причини цього очевидні: тільки драконськими заходами, тільки ціною великої кількости власної крови можна було будувати підложжя державности цього простору — єдність. І з другого боку, тільки вона — єдність, давала запоруку справжньої дієвої і ударної сили народу.

Оприччина, енкаведеччина, не є добрі засоби шукання єдности народу й народів. Очевидно то є „також" засоби. До всього такі засоби вимагають місця й обставин, як рівнож певної, реальної в готівці фізичної сили. Суспільства ж як наше, що творять своєрідну туманність, чи комету, що є розложене, розкинене і зрізничковане протягом віків, такими засобами, навіть коли б і хотіло, користати не може. Однак діяти треба. Однак проблема єдности лишається актуальною і рішення її є конечним. Що ж тоді?

Думка гарячково шукає за виходом з положення. І такий вихід розумні люди завжди знаходять. Він є. Він мусить бути. Дуже можливо, що він тут зовсім близько. Шукаймо його і ми його напевно знайдемо.

Бо ж ми українці не жалуємо слів, щоб самим собі доказати, що „през незгоду. ми пропали, самі себе звоювали". Це журило, очевидно, не тільки гетьмана Мазепу, якому ці благородні слова належать, а це журило і журить всіх наших людей, що знали істину „гірше ляха свої діти її роспинають". І коли до цього приточимо наші Богом забуті часи та коли сконфронтуємо нашу дійсність з нашими вимогами до неї, то побачимо, що крик по єдність є єдиним нашим SOS у порожнечі блукань до мети.

Але слова словами і як тільки починаємо їх аргументувати одразу займаємо позиції „гірше ляха". Будуємо, пробачте, партії... Все було б як і бути належить, але люди, що насичують партії негайно стають сіячами розвалу. Минають десятиліття, приходить новий Грушевський і знов записує діла і подвиги розвалу. А в результаті слабші й зневірені заявляють: Ні! Без Сталіна не зробимо нічого. Ні! Без нагая не піде! „Нас треба держать за морду й бити в морду" — писав мені один добродій, очевидно не маючи на думці себе самого. Приходять, держать, і бють. Одначе це ніякий вихід.

А воно мусіло б піти і без Сталіна і без морди. Огляньмося лише довкола себе і як не побачимо, то намацаємо пальцями, що і без Сталіна і без морди діються великі чини єдности. Є народи на планеті, що розложили свої володіння по всіх континентах, що поєднують цілі спектри рас і мов і одначе не мають у центрі свого діяння нагайки. Чому? Бо нагайка мертвий предмет. Бо крім нагайки є ще аргументи духа й розуму, що творять чин, що чинять волю, що вміють організувати не лише довкілля, а передовсім себе самих, що своє чуття і волю уміють скеровувати в русло логічної доцільности. Від себе, від людини, від кожної душі починається містерія єднання душ, сердець і розумів, що творять тисячелітні спільноти народу і народів.

Це каже логіка і зупинка лише за тим, як ту логіку виправдати у нас самих, як пізнати діяння її у людських душах та як із наших власних душ вигнати хаос і безнадію. І коли нам кажуть, що для цього треба вчитись — вчімось. Коли нам кажуть пізнавати історію — то пізнаваймо. Коли нам кажуть розвивати наш інтелект — робімо це. Коли чогось не знаємо — питаймо тих, що знають. Коли не знаємо, як це робити — шукаймо тих, що нам покажуть. Не біймося і не соромімось даремно. Плебейський сором тут не поможе. Світ наш, у нас і біля нас дає живі і намацальні приклади, бачимо людей і народи, бачимо стоси книг ними написаних, бачимо будови ними збудовані, бачимо держави ними засновані й керовані. У таких учителів не сором і повчитися. Йдімо до них, питаймо їх, заходьмо до їх бібліотек, читаймо ними писане. Все то жива, сконденсована і незаперечна мудрість, що переходила тисячеліттями від голів до голів, від народів до народів. Вона та мудрість творила приклади й традицію, вона наповняла навіть порожні душі потрібним досвідом, вона давала їм силу й пружність духа.

І коли та мудрість побуває більше у нашому мозку, коли ми сприймемо її тепло й горіння, коли вона освітить і огріє занедбані клітини мозку, коли замерзлий інтелект почне розтавати і розгортатися, як цвіт весняний під ударами сонця, тоді, повірте, прийде потрібна ясність і стане тяжке легким і неможливе цілком можливим та реальним.

І буде легко робити політику і будувати силу. Єдність буде не модним словом пропаганди, а невідємним складником цілого діяння. Монументальна і велика, будуюча і формуюча. І буде це потрібним нашим аргументом у відповідь тим, що хочуть нас заперечити.

Бо не все у нас так надто погано. Є у нас і величні світлі сторінки нашого діяння. Є у нас величня, маєстатична любов — складник, що дає початки кожного пізнання. Всі ми від Воркути, від Києва, Ню Йорку й Саскачевану, на тому й тамтому боці планети, всі ми чуємо себе іболіємо тими ж болями. І це вже є багато. Це вже та початкова єдність, що поєднує нас здалека. Але ми повинні здобути й ту вищу, складнішу силу єднання — в дії, в акції, в безпосередній стичності і плянуваннях. Ту єдність ми повинні ще здобути. Самоаналізмом. Штурмом. Силою. Перемогою над самими собою. Тоді напишеться нова сторінка історії, що ствердить нас. Тоді побачить і пізнає нас весь творчий світ.

Шукання доріг у бездоріжжю до ясного і справжнього є почесним завданням кожного творчого розуму. Памятаймо, що через наш розум проходять всі дороги до нашого Риму і чим він буде більше діяти, тим ті дороги будуть простішими й коротшими. Єдність — аргумент великої сили духа. При допомозі його будувались держави і трони. Одні здобували єдність силою, інші розумом. Ми ж розкидані й закріпочені можемо вибірати лише той другий спосіб. Розум, воля й почуття — ось формула, що мусить нам допомогти зломити, спротив усіх умов, усіх обставин. Маємо необмежене поле діяння, але царство наше в нас самих. Володарем і монархом того царства є наш дух... Зединений, творчий, зцілеспрямований та злогізований. І тоді мільйони розпорошених по океанах й континентах порошин, силою концентричного тяжіння, творитимуть одну світову міць. Збиваймо відлами у ціле! Муруймось у лави! Творімо фронт від океану до океану. А над всім її величність — Єдність.

Труман і „Ню Діл"

Уже всі погодилися з фактом, що демократична адміністрація триватиме ще чотири роки і матиме свого президента в Білому Домі та більшість в конгресі. Виходило б з обрахунків, навіть декого з противників Трумана, що таки не зле сталось, що Трумана вибрано президентом, бо зміна могла б можливо погано відбитись на міжнародному грунті.

Теж не надіються назагал великих змін у внутрішніх справах. Навіть „капіталісти не заповідають „війни з банкирами", ні навіть дуже драстичних змін в робітничому законодавстві. Проте повинні би наступити різні суспільні реформи, хочби тому, що президент Труман є далі під впливом радикальних елементів з „Нового Розподілу", як був під їхнім впливом його попередник, Френклин Д. Рузвелт. Та є одне побоювання, яке має глибшу підставу. Воно торкається американсько - советських відносин.

Як відомо, речниками цілковитої угодовости супроти Росії були найближчі дорадники Рузвелта, які належали до „Ню Діл", за яким заявився тепер теж і президент Труман.

Ввесь американський нарід нині знає, що коштує його й цілий світ угодовість і сліпе довіря до всього, що казала чи приобіцювала Москва. Тому і не диво, що тепер підносяться голоси, що вже не лякаються радикальних, суспільних реформ, які готові ухвалити в Вашингтоні під впливом дорадників Трумана, звязаних тісно з „Ню Діл", але зате лякаються нової угодовости супроти Москви.

У звязку з тим нагадують такі вислови Трумана, як „старий добряга Джов", що має відноситись до Сталіна. Правда, дехто вважає такі вирази „виборчими триками", що мали перетягнути лівих на бік Трумана. В тому є певна рація. Проте не можна легковажити деяких серіозних потягнень, що були простяганням руки Сталінові в часі, коли він допускався нових агресивних потягнень. Тому, що так було, а „Ню Діл" зачав знов почувати себе господарем у Білому Домі, можна припускати, що далі будуть сильні натиски на президента Трумана, щоби бути далі поблажливим на те все те, що виходить з Москви, не зважаючи на велику шкоду для американського імени й американських інтересів та терпіння тих країн і народів, що їх Кремль підбиває чи розкладає своєю пропангандою. Але треба надіятись, що викриття советського шпигунства в Вашингтоні таки не дасть змоги невилічимим прихильникам Москви з „Ню Діл" дуже натискати на дальшу. поблажливість кремлівському нахабству, що то коштує дуже дорого теж і саму Америку.

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

30)

Звичайно по кожнім з своїх протимосковських ексцесів Ясновський зникав з обрію на один-два місяці, щоб відвідати найтемніший і найважчий підвал під „Білим Домом", управою Солвецького острова. Проте, ні голд, ні підвали, ні вправність соловецьких жилоправів не могли ламати духа людини, яка вважала себе за того що завинив перед своєю нацією. Він щиро спокутував свій гріх підносячи голс за розпятий нарід ів обороні України.

Періоди замислення й праці чергувались у нього з розмовами, де він палко промовляв, а ми слухали захоплено, ставлячи часом ті чи інші запитання, коли не все було комусь зрозуміло. Видно було, що все те, що він казав нам, було вислідом глибокого намислення і впертої праці думки, тим тяжчої до оформлення, що професор не міг мати на засланню ніяких наукових жерел, з яких міг би черпати якісь тези, чи перевірювати свої висновки. Він їх перевірював в деякій мірі на нас, в розмовах з нами на основі того вражіння, яке робило на нас сказане ним. Це не були звичайно якісь курси, тим більше, що й склад авдиторії почасти мінявся. Доводилося вертатися до тих самих пекучих питань і можна було переконатися, що професор передумував їх на самоті, поглиблював питання і знаходив пізніше вичерпуючу відповідь на те, на що нам раніше не міг відповісти на наше цілковите вдоволення.

Майже цілковита неможливість втікти з острова мала принаймні той добрий бік, що сторожа давала нам відносний спокій, а політичними поглядами „злочинців", оскільки їх не виявлялося цілком отверто влада цікавилась властиво дуже мало. Отже ми мали можність слухати без перешкод професора, зимою навколо печі під скавуління сніговії чи в мовчазності снігових мас, а літом в моторошній прозорості вечірного світла без тіней, десь під мурами чи соснами, щоб було на що опертися сидючи.

Від філософії історії переходив професор до пекучих питань сучасности з обсягу національної ідеології, світогляду й психології. В розмовах устійнювалось непорушні тези й засади, що могли бути кожному українцеві дороговказами в його житті й чинності. По мертвій схолястиці марксистського матеріялізму в його вульгарно-утилітарнім московськім товмаченні видавалось нам те, що виголошував професор справжнім пророцьким откровенням принесеним просто з чудодійної криниці національного живла. А разом з тим сказане ним було таким природним і зрозумілим для нас, ніби воно завжди існувало в нашім дусі і було лише винесено його словами на поверхню нашої свідомости.

Уважне дослідження української історії казав професор, допровадило його до переконання, що відносини поміж Украною та Московщиною лишались від віків в засаді незмінними, в них не було ніякого органічного розвитку, ніякої обопільности, бо Московщина була завжди державою без нації; відносини між ними залежали від третіх, зовнішніх історичних чинників, татарської орди, Туреччини, Польщі, Швеції, Німеччини, Австрії та інших сусідів. Він переконався, що властивий зміст украінської істроії, її історичне завдання було боронитися й боронити тим самим автоматично захід і південь від Московщини, яка не мала в собі ніколи ніяких творчих первнів.

Я зрозумів психічний стан професора і глибоко співчував йому, я зрозумів, чому він ставився так зневажливо до тяжких умовин фізичного існування на Солонках, а властиво й не помічав їх. Вони були нічим в порівнанні до творчих мук його духу, його напруженого, гарячкового шукання національної правди.

Він носив в собі великий скарб свого нового пізнання. Але воно набувало справжньої вартости лиш остільки, оскільки робилось загальним майном української спільноти, і через неї цілого культурного світу. Ходило не лише про те, щоб це пізнання мати, а й головно про те, щоб його поширити, переконати інших відносно його нехибности.

— Брехня, якій вірять, казав гірко професор, має більшу силу ніж правда, якій не ймуть віри. А яку силу мала брехня московсько - большевицької пропаганди, підтриманої безмірними грошевими засобами витиснутими з самих же обдурених, знав він самий краще інших, бо щоб від неї визволитися, мусів дістатися аж до соловецької вязниці.

І він напружував всі сили свого могутнього інтелекту, щоб в глибині свого пізнання знайти й найкращий, найбільш переконливий його вислів, щоб витворити, як він казав, магічну формулу, той чудодійний „сезам", який відкривав би очі кожному українцеві на справжнє ество Москви, робив би його носієм національної правди в цілім світі.

(Дальше буде).

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Потяг Свободи і свідомість громадянства

Потяг Свободи, зі своїми цінними документами, які виявляють розвиток американських свобід, на закінчення своєї обїздки ще раз зупинився в Ню Йорку. Це була нечувана досі обїздка щодо часу, простору та патріотичного завдання.

Потяг Свободи зробив 36,000 миль дороги, був в стейтах Нової Англії, на сході, на півдні, на побережжі Тихого океану, на північнім та середнім заході, долинами рік Місісіпі та Огайо. Протягом перших тринадцяти — з пятнадцяти — місяців обїздки, потяг відвідало 2,700,000 людей в 280 містах. Приходили вони і в дощ і метелицю і в соняшний день, аби побачити такі документи як нарис Оголошення Незалежности з пера Томаса Джеферсона; Билл Прав; президента Линколна, нарис Оголошення Звільнення невільників; власноручний лист Вашингтона до жидівської конгрегації в Нюпорті, в стейті Роуд Айленд, в якім він висловив переконання, що „на щастя уряд Злучених Держав не визнає нетерпимости". Є там і примірники Нюйорського Тижневого Журна,Аоинкола-еЛвЛзмлпоипоп налу, видаваного Джон Пітер Зенгером які довели Зенгера до суду за образу чести та до першого виразного визнання свободи преси в кольоніяльній Америці та багато інших документів або записів, що виявляють минулу боротьбу в Америці за незалежність та персональні свободи.

В міста, де спинявся Потяг Свободи, напливали люди з околиць. Мільйоновою відвідувачкою Потягу Свободи була 16-літня учениця з гайскул, в Оклагомі, яка зі своїми товаришками їхала 60 миль серед метелиці, аби побачити ту виставку. Найстаршою відвідувачкою була жінка з Мериленд, яка народилася невільницею. Вона казала, що хоче побачити ще до своєї смерти „писання пана Линколна".

Пересічно Потяг Свободи стояв в одному місті тільки дванадцять годин. Тому часто могла попасти на виставку тільки невеличка частина тих, хто хотів її бачити. Але Потяг Свободи — як багато американців це вже знає — є тільки одною частиною багато ширшої програми — програми поновлення присяги для поліпшення громадськости. Цю програму започаткувала „Фундація Американського Унаслідування" — не-зарібкова, непартійна організація, в якій заступлені групи промисловців, робітників, місцеві та цілокраєві організації. Ця програма складається з трьох частин: (1) Обїздка Потягу Свободи по 48 стейтам; (2) тиждень поновлення присяги для поліпшення громадськости, та (3) цілокраєва кампанія аби нагадати людям, що „Свобода обходить кожного".

Події здається вказують на те, що найліпший успіх згадана програма може мати від такого тижня ліпшої громадськости влаштованого до прибуття Потягу Свободи в певну місцевість та від цілокраєвої кампанії.

Виставку в Потязі Свободи відвідало за тринадцять місяців 2,700,000 осіб, а у відзначенні тижня ліпшої громадськости брало участь 40,000,000 чоловіків, жінок, дітей. У влаштованні таких обходин співпрацювали міські уряди, громадські організації, школи, підприємства, робітничі, братерські, ветеранські та жіночі організації. В такий тиждень влаштувалися віча, збори, дискусії, паради, форум по радіо, на яких обговорювалося, наприклад, яке значення мають для нас американські свободи, які обовязки накладає на нас приналежність до американського громадянства. Влаштовуються сходини членів різних релігійних груп, робітників з працедавцями, деякі громади влаштовують спеціяльні програми для різних національних груп, під час яких нові громадяни мають нагоду сказати, що для них значить американська свобода.

В звязку з обходинами тижня ліпшої громадськости, мільйони американців — старих і молодих — приймали „Присягу Свободі" й багато з них дістало брошуру Фундації Американського Унаслідування — під назвою „Добрий Громадянин".

Довга обїздка червоно-біло-синього Потягу Свободи має скінчитися після повторного приїзду до Ню Йорку. Цей приїзд робиться на домагання родичів та виховників, які просили, аби дати шкільній молоді нагоду відвідати виставку в Потязі Свободи. Він буде перебувати в районі Ню Йорку, а також в Йонкерс, Ню Рошел та в Вайт Плейнс.

Загальна Рада.

Громада про свою газету

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ ПРО „СВОБОДУ" З НАГОДИ КАМПАНІЇ ЗА ДОДАТКОВУ ПЕРЕДПЛАТУ.

Антін Маланчук, організатор УНСоюзу: У місяці жовтні до нас знову звернулася наша „Свобода", щоб знову допомогти їй продовжувати ту велику ідейну роботу, яка кожному щирому українцеві лежить на серці. Я не буду писати про вартість і значення „Свободи" для нас та для нашої справи. Про це вже знають і говорять народжені тут наші діти. Що означає для нас усіх „Свобода" тільки тоді вповні пізнали б ми, якби її, не дай Боже, не стало. Але запитаймо себе: чи може сьогодні існувати щоденник за одного цента за число? Тепер „Свобода" звертається до нас за належною їй допомогою. З проголошень бачу, що багато є таких, які посилають по долярі на доплату, але менше є таких, щоби посилали більше двох долярів. Це вже ми якийсь такий дивний нарід, що за небіщиком нам жалко, але до живого ми байдужі. Цеї байдужности в сповненні нашого обов'язку до нашої газети ми мусимо позбутися заки ще час.

Михайло Фук, Ембридж, Па.: „Свобода" була для нас найбільшою радістю, як ми, старі іміґранти, давно-давно приїжджали до Америки і такою ж вона залишилася до сьогодні. Вона, наша „Свобода", дала нам освіту і нашу національну свідомість, вона перша закликала нас до організованости, „Свобода" навчала нас, ганила і давала нам признання, завжди як на це ми собі заслужили. Як виглядало б сьогодні наше життя, як виглядали б ми самі, якби не ця наша „Свобода". Але чи кожний з нас вміє це оцінити? Після проголошення виказів з напливу добровільної доплати до передплати того не можна б сказати.

Емілїян Скородинський, Шикаго: Я вже 39 років в Америці і багато дечого зазнав у житті за цей час. Здається, що вже весь світ про мене забув, жінка і діти вже від мене відійшли, мої давні друзі і приятелі — одні повмирали, інші розійшлись світами, тільки одна „Свобода" залишилася досі моїм найвірнішим і найкращим другом і приятелем, без якого життя втратило б цілком свою вартість. Я не можу собі уявити, як міг би я сьогодні обійтися без „Свободи". Це одна невідлучна і вірна товаришка мого життя, моя розрада, мій скарб, якого я не віддав би за ніщо в світі. Читаю „Свободу" і мені здається, що я розмовляю з цілим світом і з нашим многострадальним українським народом. Буває часом, що при читанні „Свободи" і сльоза радости виступить з очей і чоло з гордости підноситься, як переконуєшся, що ми справді великий і славний нарід. От, щоби всі собі це усвідомили, тоді і наша „Свобода" не потребувала б нам аж пригадувати, які наші обов'язки у відношенні до неї. Я маю одну думку, як можна б зробити, аби був вовк ситий і коза ціла, аби „Свобода" мала гроші і аби члени не думали собі, що вони їй щонебудь „дарують". В долученні посилаю п'ять долярів на доплату до моєї передплати.

Консолідаційні змагання польської еміграції

В останніх днях шпальти польської еміграційної преси заповнені повідомленнями та міркуваннями на тему інтенсивного руху за об'єднанням всіх польських політичних сил на еміграції на базі теперішнього уряду на вигнанні в Лондоні, що мав би бути відповідно переоформований, як уряд національної єдности. Широку дискусію та багато застережень викликала насамперед вістка, що приміром цего нового уряду мав би стати Станіслав Міколайчик. Ціла справа, згідно з інформаціями польської преси, виглядає в короткому так:

Коституційний президент Польщі, Авґуст Залескі, тепер на вигнанні в Лондоні, доручив свого часу ген. Вл. Андерсові, амбасадорові Юзефові Ліпскому та предсідникові „Зедночення Польского" у Великобританії, Юзефові Ружанському перевести розмови з представниками всіх угрупувань польської політичної еміграції, з метою „безсторонної провірки" можливостей створення в теперішніх обставинах уряду народної єдности. Розмови відбулися і всі партії мали піддержувати своє дотеперішнє становище.

Після того Ліпскі і Ружанські виявили президентові Залескому намір перевести ще додаткові розмови з Міколайчиком, що тепер перебуває в Лондоні. Ген. Андерс від участи в тих розмовах відмовився. Залескі згодився на розмови Ліпского і Ружанського з Міколайчиком, але за деякими принциповими передумовами. Ці розмови після довших коровод відбулися, так, що з кінцем минулого місяця ціла акція консолідації польської еміграції почала конкретизуватися.

В останніх повідомленнях з Лондону говориться, що група Міколайчика мала признати польську конституцію з 1935 року за базу, на якій мала б опертися тяглість правного польського уряду.

Найбільше шуму-гуму викликала в польській пресі вістка про можливість іменування Міколайчика премієром. Йому вираховується тепер всі ті шкоди які він заподіяв визвольній справі Польщі своїми попередніми коровoдами зі Совєтами, тепер закидується йому, що він більше відданий та лояльний британському урядові ніж польській справі і Польщі, принагідно називається його зрадником та взагалі є далеко більше голосів проти нього, ніж в його обороні.

При цій нагоді виявляється інтересний факт, що мовляв Британія та її урядові тепер спеціяльно залежить на тому, щоби розбити та взагалі зліквідувати теперішній польський екзильний уряд в Лондоні і на його місце створити щось в роді Польського Народного Комітету.

Загальний тон повідомлень та дискусій на цю тему в польській пресі не дає підстав до припущень, що ця консолідаційна справа польської еміграції може закінчитися швидко і позитивним результатом.

М. Дурдела.

МАРА КОМУНІЗМУ

(ОСНОВНИК І РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНИХ У.Щ.ВІСТЕЙ ПРО КОМУНІЗМ).

8)

Диктатура сама себе пожирає.

Ідея диктатури, це дух старої Азії. Вищий ступінь організації суспільства, опертий на засаді більшости народу, розвинувся в Европі і Америці. Етика гуманізму, що є рівночасно етикою християнською, опирається на засаді відношення людини до людини як до собі рівного з такими самими бажаннями, стремліннями, правами і обов'язками.

Етика диктатури — це заперечення попередньої, це етика дика, звіряча. Не диво, що вона пожирає не тільки других але і себе саму.

Сильніша тварина пожирає слабшу. В диктаторському апараті неустанні „ухили", неустанні чистки, яких жертвою падуть найближчі преторіяни. Терор, на якому опирається диктатура, не поширює круга своїх прихильників, а звужує його чимраз більше. Зовнішній блеск і показ сили — це обман. Червоноармійці сотками тисяч здавалися в полон при першій нагоді в часі останньої війни, а перестали це робити, коли Гітлер трактував їх рівно ж по диктаторськи як псів.

Армія Гітлера билася сильно доки не висадилися американці в Африці. В тому найкритичнішому моменті сила терору Гітлера блідне в очах його армії, вона тратить страх перед гітлерівською диктатурою, деморалізується, битися не хоче.

В диктатурі маси народу тільки очікують відповідного моменту, щоби позбутися гніту і терору. Знаючи це, диктатори січуть наліво і направо, щоби своє становище закріпити, але вони його чимраз то більше ослаблюють, бо терор прихильників не здобуває, а відштовхує.

Ці правди для всіх доступні. Диктаторів на протязі історії було багато. Всі вони скінчили скорше чи пізніше нікчемною смертю після нікчемного життя.

А помимо того перед сто роками зі сторінок „Комуністичного Манїфесту" повіяло тим азійським диктаторським духом, що сьогодні стався тілом на азійсько-европейському пограниччі. Для тверезої, незабитої мертвими доктринами голови факти говорять, що шлях цієї диктатури є такий самий, що і всіх попередніх, та що кінець її мусить бути такий самий.

Дух в історії.

Матеріялістичне пояснювання історії, про яке вже говорено вище, вважає вирішальним чинником боротьбу кляс, що формується на ґрунті даних засобів продукції та існуючих умовин власности тих засобів.

Ідеалістичне пояснення історії вважає вирішальним чинником в історії не матерію а духа. Після цієї теорії хоч матерія і відіграє величезну ролю в поодиноких людей, у поодиноких групах деколи вирішальну ролю, то в остаточному висліді все ж таки вирішує дух, злий чи добрий в поодиноких періодах — але як сума всього поступу людства все таки перемагає добрий дух, і тому людство могло віддалитися від варварства та піднятися на так високий щабель культури.

Питання є, наскільки матерія впливає чи огранічує духа?

Отже фактом є, що всі люди, так як і всі інші живі істоти, стремлять до усунення голоду, холоду і інших неприємних чи болючих явищ.

На цьому ґрунті приходять до конфлікту поміж поодинокими особами чи групами.

І коли б тут не вмішався дух — а ділає тут наш характер, воля і інтелект, — то людство ще й досі стояло б там, де стояло перед сотками тисяч літ.

Вже Кант при кінці 18 століття в невеличкій розвідці „Про вічний мир" вказав може краще як хто інший до нього і після нього на те, що людство у своєму стремлінні до усунення конфліктів поміж особами і групами вдосконалює чимраз більше свою організацію співжиття — від примітивних до найбільш скомплікованих форм нашого часу. Здається що це дуже ясне для кожного, що без відповідного духового наставлення і стремління нині на кожному пункті панувало б виключно право сильнішого п'ястука.

Певно, що наш дух може ділати тільки в даних границях. На пісковому ґрунті ніяка мудрість досі доброї пшениці не виплекала. В тому значінні дана матеріяльна умовина вимушує дану ідею, ставить її границю. Але що має бути посаджене на тому ґрунті, і чи взагалі буде там щонебудь посаджене, тут має свобідний вибір дух. Ручна сила — це не те саме, що сила парової машини. Інакше життя суспільности виглядає без парової машини як після її винайдення.

Марксист вскакує тут зі своєю теорією кажучи: ось бачите — як засоби продукції впливають на історію.

Ручна голка це роздріблене життя ремісників та самовистарчальних хліборобів, а машина до шиття, машинове веретено, фабрична ткальня і т.д., це вже повстання власницької капіталістичної кляси та пролетаріяту, позбавленого всякої власности, дальше це капіталістичний визиск, а з цього боротьба пролетаріяту проти цего визиску і т. д. аж до пролетарської революції та диктатури пролетаріяту. Така є марксистська фільософія.

Що завдяки машинам людське життя змінилося, це факт. Але не бачити того, що машина сама не винайшлася, що її винайшов кріпкий дух винахідника — то це вже сліпота. Це ж той „вічний дух революціонер", що не вдовольняється існуючим, а все стремить до зміни на краще, це він машину винаходить і при її помочі організовує краще продукцію, та форми людського співжиття.

Твердження марксистів, що вирішальну ролю у штовханні того духа наперід відограють матеріяльні умовини, а не внутрішня сила самого духа, є взяте з повітря.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 29.

Відділ:		Жертва:
94	Андрій Холевка	$ 3.00
94	Миколай Масталяр	2.00
94	Волод. Крушельницький	2.00
94	Іван Заблоцький	2.00
94	Миколай Солодкий	2.00
94	Онуфрій Курочка	2.00
94	Томк Гаврилюк	2.00
94	Ілія Гришко	2.00
94	Дмитро Цебельник	2.00
94	Петро Микула	2.00
94	Михаїл Бабій	2.00
94	Миколай Горин	1.00
94	Павло Стародинський	1.00
130	Лучанко Григорій	2.00
130	Серетний Йосиф	2.00
130	Тинецький Алекс	2.00
156	Павло Закорчемний	2.00
156	Петро Купчак	2.00
156	Стефан Ткач	2.00
156	Іван Давид	2.00
156	Петро Чопик	2.00
156	Павло Яцик	1.00
156	Юрко Равлик	1.00
156	Василь Федорович	1.00
156	Василь Трач	1.00
158	Теодор Сорока	2.00
158	Миколай Корчинський	2.00
217	Михаїл Пукіш	3.00
217	Ігнат Кушлик	2.00
217	Яцко Гривнак	2.00
217	Володимир Чорненький	1.00
217	Петро Дорофей	1.00
217	Іван Базів	1.00
217	Василь Белей	1.00

Відділ:		Жертва:
217	Іван Теребушка	1.00
219	Андрій Іванський	2.00
219	Михайло Павлусь	2.00
288	Wasyl Gontaryk	2.00
288	Elia Madryga	2.00
288	Andrew Danyluk	2.00
362	І. Розат	2.00
362	Н. Масний	2.00
362	І. Сідорський	2.00
362	Н. Осередчук	2.00
362	М. Лешак	2.00
362	Roman Karajim	2.00
362	В. Лантім	2.00
362	Ф. Павлович	2.00
362	Semen Lachewicz	1.00
364	Бр. Вас. Великого	15.00
364	Бурко Михаїл	2.00
364	Мисик Григорій	2.00
364	Яцишин Василь	2.00
364	Данилович Теодор	2.00
364	Сенота Іван	2.00
364	Білаш Петро	2.00
364	Кукіз Григорій	2.00
364	Обаль Онуфрей	2.00
364	Волинський Петро	2.00
364	Сподар Іван	2.00
364	Ольховий Филип	2.00
364	Кухта Іван	1.00
364	Небожук Йосафат	1.00
364	Сливка Стефан	1.00
385	П. Лікула	2.00
385	Н. Коваль	2.00
385	П. Яворський	2.00
385	І. Павчак	2.00
385	О. Козак	2.00
385	А. Сокіл	1.00
385	М. Хас	1.00

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРЕБА МАЙНЕРСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ.

Мене зацікавила стаття в 275 числі „Свободи" п. н. „Вигляди професійної праці". Думаю, що її прочитали з увагою батьки, такі робітники як я, що тяжко працюють, а бажали чи бажають дати своїй дитині „легший хліб", щоб так чорно не працювала і більше заробляла. Тим „легшим" хлібом має бути „праця в офісі", де можна ходити з чистими руками і з „білими ковнірцями". Так цю справу представляється. Отже стягаємось на діти, щоб вони ті школи покінчили і цього „легкого" хліба дождали. Та, як знаємо, часто по тих усіх трудах і коштах розчаровуються батьки і діти. Виявляється, що на ту професію, на яку мається диплом, нема праці, а як є, то така мала, що не вистачає на життя. Так зневірена молодь пускається нераз на шлях, який не веде до нічого доброго. Але є фахи, на які є запотребування, але на них не звертається нераз належної уваги. Наприклад є багато вільних місць для майнерських інженерів. Студент, що покінчить гірничу інженерію, має відразу до вибору кілька чи навіть кільканадцять посад. Початкова платня виносить $250 на місяць. Якраз тепер „Бюро оф Майн" оголошує, що потребує майнерських інженерів з місячною платнею від 310 до 510 долярів. Я сам майнер і знаю, що таке запотребування вже давно існує. Дораджую нашим майнерам, що посилають дітей до університетів та каледжів, щоб на це памятали і доражували своїм синам ставати гірничими інженерами. Найкраще поступити на науку до Стейт Каледж оф Пенсилвенія, що є другою найкращою того роду школою в цілих Злучених Державах. Це є теж одинока державна школа в стейті, де не платиться за науку. У ній вчаться студенти з цілого світу.

Михайло Люлька, майнер, Сайксвил, Па.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

„Червоний Декан" про щасливе життя в Советах і українська відповідь.

У найстаршому університетському щоденникові, „Єйл Нюз" з 16. листопаду поміщений зміст промови відомого англиканського „Червоного Декана", який приїхав до Злучених Держав з лекціями про щасливе життя в країні за залізною заслоною. Цим деканом є Гювлит Джансон з катедри Кентербері. На зібранні 2,500 студентів в університеті Єйл він в нічому не змінив свого погляду на ославлений „советський рай", хоч вже воробці на дереві цвірінкають про пекло в Советах. „Слухачів трактував драматично, в більшій частині чуттевою обороною советського наставлення й політики" — звідомляє Спектатор в „Єйл Нюз", а потім він візвав до миру. Щоби надати ще більшого значення своїм словам, декан Джансон зясував страхіття минулої війни, а потім впевнив слухачів, що в Росії панує цілковита воля.

Наче для зрівноваження тверджень „Червоного Декана" запросила редакція „Єйл Нюз" о. Антона Борсу, пароха українсько-катол. церкви в Ню Гейвен для висловлення своїх поглядів на ославлену „свободу" під Советами. Прелегент, як показується зо звіту в часописі, подав факти про переслідування українського народу, а зокрема української церкви під Советами, виказуючи наглядно противорічність тверджень попереднього прелегента. Він згадав про арешти духовенства й епископів на Західній Україні і на Підкарпатті та діяльність Української Повстанчої Армії й терор советського уряду над усім населенням.

Р. О.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

До Листопадового Свята!

В мойому дописі про Листопадове Свято я забув згадати про сольові співи нашої місцевої солістки, панни Лілії Опиханої, що прикрасила програму своїм милим голосом і мистецьким виконанням.

Теж треба згадати, що о. Мицик, парох укр. прав. церкви св. Володимира, говорив не тільки про велику річницю, яку цього року святкуємо, згадуючи 1918 і 1648 роки, але поклав богато праці в справі памятника Тараса Шевченка, який шікаговські українці задумують поставити в Гумболд Парку.

Знову пані Гелен Федорців, що була при акомпаніяменті, вже нераз прислужилась нашій громаді при різних народніх імпрезах.

Степан Куропась.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ю. Г., Бродалбин, Н. Й. — Іларіон Свєнціцький, у своїм „Нарисі історії української мови" з 1920 р. на стор. 19 пише: „З початку IX. віку стрічаємо щораз частіше назву „Русь" — як у византійців, так згодом і в арабів, Константин Багрядногодний (византійський письменник) згадує про „Ігоря й Ольгу, князів Руси з Києва, званого Самбатас". Літопис Нестора подає, що в р. 6360 (від сотворення світу) Київ „начала прозивати Руськая земля". З рр. 907, 912, 945 по Христовім Різдві залишилися умови з Царгородом, звані „договори Руси з Греками".

„Згодом назва Русь, Руська земля стає однозвучною з назвою великого князівства Київського і всієї громади князів, що признали його владу". Таким князем Руси був Володимир Великий підчас свого хрещення в 988 р.

Про назву Русь-Україна пише д-р Свєнціцький на стор. 44: „В письменстві з назвою Україна стрічаємося доволі вчасно. В літописі XII. в. кількома наворотами говориться про Київщину, середнє Подніпрівя як про Русь руську землю, яку боронять спільними зусиллями від степовиків — чернигівці, куряни, муровці, а навіть володимирці — того ж князівства на північний схід від Києва. Головним оборонним городом для Києва був Переяславль, осередок України, тобто південного краю великого князівства Київського. Вираз цему дає літопис під р. 1187 у спомині про Володимира Глібовича, князя переяславського, „о немже Україна много постона" („за котрим Україна багато жалувала"). На захід від Києва була „Україна Галичьска", до якої в р. 1189 поїхав 1189 р. Ростислав Берладничин. В р. 1213 Данило „поїхав з братом і прийняв Берестій і Угровеск... і всю Україну" — отже і Побужжа, що було північно-західною землею Галицького князівства".

Про Червенську область („Червона Русь"), згадується в літописі під р. 1018, коли то Польща забрала Червенські Городи (Галичину) і держала їх до приходу Ярослава Мудрого в 1030 р. Пізніше згадується про Белзько-Червенську волость.

Ваш $1, присланий на відповідь, передано адміністрації на пресовий фонд „Свободи". З Вашого листа догадуємось, що маєте мабуть палкі дискусії з „кацапами" або „малоросами".

НОВА ЧИСТКА В МАДЯРЩИНІ.

Будапешт, 9 грудня. — Політичний комітет партії малоземельників, другої по величині коаліційної партії в теперішньому комуністичному уряді, проголосив вчора резигнацію своїх 5 державних підсекретарів і заповів генеральну чистку „правих елементів" в своїй партії. Чистка мала б охопити й самого премієра Дінія, проти якого звернені головні закиди.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 грудня, в од. 3. пополудні, в У. Н. Домі. просимо членів прибути на час як також при кінці року вирівнати свої залеглости. — А. Яворський, рек. секр.

ФОРД СИТІ, ПА. — Тов. Зап. Січ, відділ 63, отсим повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 12 грудня, в У. Н. Домі 600 6та евеня в годині 6. ввечір. Просимо всіх членів і члениць прийти на ці збори, буде справоздання уряду і контролі за цей рік як також вибір уряду на 1949 рік. Хто має діти або знакомих, що ще не є членами УНСоюзу, просимо вписати їх в члени. — П. Оресик, прдс. І. Сеглянчин, кас.; М. Личак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 21, відбудуться в неділю, 12 грудня, в 12. год. в полудне, в Домі Від. УНСоюзу 841 N. Western, Ave. Просимо всіх членів і членицъ обовязково явитися на збори. — Ф. Васильовський, пр. Т. Шпекула, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. — Тов. Січ. відділ 136, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю 12. грудня в годині 1. попол., в галі парохіяльній 220 Джень вул. Просимо всіх членів прийти і вислухати звіт урядників і вибрати новий уряд на 1949 рік. — В. Капко. секр.

ВАЙТСТОНЕ, Н. Й. — Тов. „Просьвіта, від. 129, повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу, 11-го грудня, в годині 8. вечером, під ч. 149 — 20 — 9th Ave., Whitestone. Обовязком всіх членів явитись на ці збори, бо буде справоздання Товариства і вибір нового уряду на 1949 рік. Невявившийся член заплатить кару після статута. — М. Баран, предс.; Й. Драган, кас.; М. Дзярський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Т. Шевченка, відділ 156, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 12. грудня, точно в год. 2. попол., в Громадськім Домі. Тому просимо, щоби всі члени були приявні, бо буде справоздання контролі і вибір нового уряду на 1949 рік. — П. Закорчемний, предс.; Ф. Трось, кас.; В. Новак, секр.

MONESSEN, PA. — Yearly Meeting and Election of officers of Sts. Peter and Paul Society, Branch 338, will be held Sunday, December 12, at 1:00 P.M., at the Ukrainian Club Rooms, Second and Schoonmaker Aves., Monessen, Pa. All members are requested to be present and to pay their Lodge Dues and Premiums through the end of the year. — M. Salak, Pres.; J. Kudlik, Treas; E. J. Pypiuk Sec'y.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Місячні і річні збори, Бр. св. О. Николяя, від. 276, відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 1. пополудні під ч. 697 Гленвуд евеню в Ембридж, Па. По місячнім справозданню буде вибір уряду на 1949 рік. Також просимо всіх членів, котрі довгують, щоби прийшли та вирівнали свої залеглости, щоби не переносити довжних на слідуючий рік. Вкладки будемо збирати від 11. години рано. Обовязком кожного члена прийти на ці річні збори. — Й. Білик, фінн. секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. — Річні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 12 грудня в год. 1. ополудні, в гали під ч. 59 Сентр вул. Обовязком всіх членів є прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. — І. Клеманчук, предс.; П. Тітик, кас.; П. Бенковський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 12. грудня, зараз по другій Службі Божій, в гали церковній, 2280 W. 7th. Подаємо до відома, що річні збори відбудуться в неділю. 26. грудня в гали церковній. — Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; П. Бобечко, секр.

БОСТОН, МАС. — Місячні збори Тов. ім. Е. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 12. грудня, в галі Церковної Громади 136 Arlington St., Boston, Mass, зараз по відправі. Просимо членів, старших і молодших прийти численно на зі збори. Є важні справи до вирішення. Також просимо членів старатись приєднувати нових членів до УНСоюзу. Рівнож пригадуємо, що це є послідний місяць в році і тому головна екзекутива наказує відділовим секретарям, щоби в цім місяці вислали відділові звіти до 25 грудня. Тому просимо членів старатись вирівнати свої залеглости на час, щоби наше товариство могло вислати розмет перед 25-тим груднем. — В. Ярош, предс.; П. Попович, кас.; М. Давискиба, секр.

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Річні збори Тов. Івана Франка, від. 266, відбудуться в неділю, 12. грудня, в гали парафіяльній, в годині 10. рано. Просимо всіх членів взяти участь в цих зборах, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1949 рік. — В. Труфин, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Річні збори, Бр. св. Арх. Михайла, від. 211 відбудуться в суботу, 11. грудня, в гали православної громади 35 Warren St., Stapleton, N. Y. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо буде справоздання контролі, як також вибір нового уряду на 1949 рік. Просимо всіх довжних членів прийти і вирівнати свій довг щоби зачати новий рік без жадних довгів. Неприявні члени будуть карані після ухвали. — Гр. Райнгардт, предс.; Р. Федерка, кас.; В. Белей, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 2. грудня, 1948 року померла

АНАСТАЗІЯ ЦЮПКА,

членкиця Тов. Івана Франка, відділ 266 УНСоюзу в Амстердам, Н. Й.

Походила з села Жуличі, повіт Золочів, Західня Україна. Вступила до УНСоюзу в 1929 році. Полишила в смутку мужа Стефана, одного сина і дві дочки, всі замужні.

Похорон відбувся 6. грудня з церкви св. О. Николая і на український цвинтар. В похороні взяли численну участь, сестрицтво приятелі і родина. В. Й. П.

В. Труфин, секр.

Дня 22. листопада, 1948 року, помер

ПЕТРО СОКОЛОВСЬКИЙ,

член Укр. Зап. Тов. „Дністер", від. 361 УНСоюзу, в Ню Йорку.

Покійний походив із села Ковель, Волинь. Родився 1891 року. Полишив в смутку жену Анну. Похорон відбувся 26. листопада 1948 р.

В. Й. П.

ПОШУКУВАННЯ

ДО ТАБОРОВИХ УПРАВ НА СКИТАЛЬЩИНІ.

КАТЕРИНА БОЯЧКО в Америці пошукує за родиною з дому **КАТОЛИК**, по прізвищу **ЛИШКОВІ**, з села, Славятин, повіт Підгайці.

Інших з родини в таборах пошукує **МИХАЙЛО БОЯЧКО**, зі села Лука, повіт Городенка.

Інтересовані хай пишуть:

KATHERINE BOYACZKO
ROUTE 5,
WATERFORD, PA., U. S. A.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТАРЗАН, ч. 1988. Хижак напав на Тарзана.

Як тільки Тарзан прибіг з противної сторони, лев скочив на нього.

Захитаний несподіваним нападом, малпочоловік ускочив в гущавник.

Та заки він встиг звільнити себе з дикого виноградника...

...лев призбирав свої сили й скочив наново.